

KÜLÖNFÉLÉK

SZEMELYI HIREK.

A m. kir. földművelésügyi miniszter a szolgálat érdekében *Radó Gábor* m. kir. főerdőtanácsost megbízta a debreceni m. kir. erdőigazgatóság főnöki teendőinek ellátásával.

A m. kir. földművelésügyi miniszter *Forster Imre*, m. kir. főerdőmérnököt a Debrecen városi erdők felügyeleti tisztii teendőinek ellátásával, *Donáth Aladár* m. kir. segéderdőmérnököt a bányai, *Kovács Nagy Zsigmond* m. kir. segéderdőmérnököt pedig a nagycserrei m. kir. erdőhivatal vezetésével megbízta.

NYILATKOZAT.

A lapunk f. évi V. füzetében megjelent könyvbírálaton egyik mondatába olyan íráshiba csúszott be, amely sajnálatos következtetésekre adott okot.

Az 523. oldalon levő 5. bekezdés első sorában t. i. „az egyetemet“ kifejezést használtam, azonban *pusztán stílárii okból, a szóismétlés elkerülése végett*, nem pedig azért, mintha egyetemi tanár munkájának a helyes magyarságáért általánosságban az egyetemet, mint testületet kívántam volna felelőssé tenni.

Nyomatékosan hangsúlyozom: az ilyen értelmezésnek még csak a lehetősége sem jutott az eszembe és számomra volt a legnagyobb meglepetés, amikor f. évi október hó 5-én az Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület elnöksége közölte velem, hogy a hibásan alkalmazott szót egyetemünk komoly sérelemnek minősíti.

A „Bányászati és Kohászati Lapok“ f. évi június hó 15-én megjelent száma t. i. ugyancsak foglalkozott az ismertettem három füzetrel és ennek során írásomnak a stílusbeli követelményekre vonatkozó részét éles bírálatban részesítette, amit természetesen megjegyzés nélkül tudomásul vettem.

A sajtóviták általános szabályai értelmében joggal hittem tehát, hogy az ellenbírálattal a kérdés befejezést nyert!

Amikor — közel négy hónap multán — a kifogásolt mondat, mint testületi sérelem került előtérbe, azonnal felajánlottam a lapunk útján való megfelelő elégtételt. Az Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület elnöksége azonban rövid megfontolás után a neki bemutatott „Helyreigazítás” közzétételének a mellőzését kérte, amit én — teljes jóhiszeműséggel — úgy értelmeztem, hogy előszóban kinyilvánított készségem is kellőképpen tisztázta már a kérdést.

Ki kell jelentenem: semmi sem állott távolabb tőlem, mint az egyetem, illetőleg a tanári szék tekintélyének a csorbitása, vagy pedig személyek megbántása és értékes eredményeik kisebbitése! *Erre bírálatom első, érdemi része a bizonyság.*

A nyelvi követelmények hangsúlyozásával csak az *eszmei célt*: szakirodalmunk stílusbeli színvonalának az emelését kívántam szolgálni. *Őszintén sajnálom azonban, hogy ez túl éles formában történt.*

Nem volt tudomásom arról sem, hogy a folytatólagosan megjelenő feldolgozott történeti anyag közreadásánál az *időbeli* sorrend az irányadó. Önként értetődik tehát, hogy az erdész-érdemek megörökítésének elhanyagolására vonatkozó megjegyzésem nem helytálló; ezt készséggel beismerem.

Tudomásomra jutott az is, hogy a lapunk 1938. évi I. és III. füzetében foglalt fejtegetéseimet úgy értelmezték, mintha azokban bizalmatlanság nyilvánulna meg az erdőmérnöki osztály tanáraival szemben.

Erre vonatkozólag kijelentem, hogy ilyen bizalmatlanság távol áll tőlem s ha a tanári kar iránt érzett őszinte nagyrabecsülésem ellenére is változtatást ajánlottam az erdészeti szakoktatás mai rendszerén, ezt tisztán szervezeti és oktatástechnikai szempontból tettem, abban a meggyőződésben, hogy erre szakunk jobb jövőjének az érdekei köteleznek.

Nagyon sajnálom, hogy ezek a sorok — rajtam kívül álló okok miatt — csak ilyen elkésve jelenhettek meg.

Dr. Mihályi Zoltán.

HENDREY JÓZSEF FELSZÓLALÁSA A KÉPVISELŐHAZBAN.

Őszinte megelégedéssel látjuk, hogy képviselő-kartársunk hónatyai kötelességét is komolyan veszi és igen tevékenyen kapcsolódik bele a képviselőház munkájába.

Természetes, hogy főképpen azokkal a kérdésekkel foglalkozik, amelyek szakunkat közelről érintik. A közgazdasági felada-

tok közül az ország érdeklődésének középpontjában ezidőszerint a földbirtok-reform áll. Mindnyájan ismerjük, mennyire fokozódik gazdasági életünkben az erdő jelentősége és ezért különösen fontos számunkra, hogy erről a szakmánkon kívülállók is minél teljesebb és hívebb képet nyerjenek.

Hendrey felszólalása is ezt a célt szolgálta. Örömmel állapítjuk meg belőle, hogy egyik nagyjelentőségű módosítását a földművelésügyi miniszter úr is magáévá tette. Ha a reform a községeknek és a közbirtokosságoknak is módot nyújt arra, hogy erdőtelepítés vagy -kiegészítés céljából mezőgazdasági területet igényelhessenek, mindenesetre megnyílik az útja az értékálló nemzeti javak további gyarapításának.

Erdőfelügyelőink feladata lenne ezek után, hogy felhívják az erdősítés lehetőségére a községek és közbirtokosságok figyelmét és jogos kérelmüket tőlük telhetőleg támogatassák.

Úgy véljük, *Hendrey* kartársunk fejtegetései általános érdeklődésre számíthatnak és ezért a bővebb ismertetés helyett teljes egészében közöljük a képviselőház f. évi október hó 19-én tartott ülésén elhangzott beszédének az erdőgazdaságot érintő részét.

„Tisztelt Ház! Természetesnek tartom, hogy ilyen nagy horderejű kérdést, mely annyi ellentétes érdeket érint, közmegelégedésre megoldani nem lehet és magától értetődik, hogy a törvényjavaslat nem terjedhet ki minden részletkérdésre, éppen ezért az egyes törvényhozók feladatát képezi, hogy ezekre a körülményekre a tisztelt Ház figyelmét felhívja és megkérje a Földművelésügyi Miniszter Urat arra, hogy a javaslat megfelelő módosításához hozzájárulni szíveskedjék. *(Úgy van! jobbfelől.)*

Én itt a legnagyobb elismeréssel és köszönettel tartozom a földművelésügyi miniszter úrnak azért, hogy a bizottsági tárgyalás alkalmával történt felszólalásomban foglaltakat magáévá tette és a mostani módosított javaslat 29. §. 2-ik pontjában lehetővé tette azt, hogy erdő létesítése és kiegészítése céljából községek, közbirtokosságok és volt úrbéres erdőbirtokosságok is részesülhessenek a rendelkezésre álló ingatlanokból. Bár meg vagyok győződve arról, hogy ma már a tisztelt Ház valamennyi tagja tudatában van javaslatom fontosságának, legyen szabad mégis néhány szóval rámutatni az erdőgazdaság fontos nemzetgazdasági szerepére. Az elmúlt 20 év szomorú és keserves tapasztalatai megtanítottak bennünket arra, hogy mit jelent az, ha az ország faszükségletét külföldről kell beszerezni. Ennek illusztrálására csak annyit említek meg, hogy a Kárpátalja visszacsatolása előtti időkből évente átlag 90 millió pengő értékű fát voltunk kénytelenek külföldről importálni, tehát annyit, amennyit az évi búza-kivitelünkbe bevettünk.

Meg kell még jegyezni azt, hogy a kárpátaljai erdőségek visszacsatolásával még mindig nincsen megoldva az ország faellátása és éppen ezért az Alföld fásításának még nagyobb fontosságot kell tulajdonítanunk, mint a múltban.

Az Alföld fásítására más alkalommal szándékozom bővebben kitérni, azért csak arra mutatok rá, hogy felismerve annak szükségességét, ma már igen sok község és közbirtokosság önként szeretne erdőt telepíteni, de megfelelő terület hiánya miatt ezt a múltban nem tudta keresztülvinni. Meg vagyok győződve arról, hogy a földművelésügyi miniszter úr ezzel a módosítással nagy lépéssel viszi előre az Alföld fásítását (*Úgy van! jobbfelől.*) és az alföldi lakosság is jóval előbb fogja azokat a gazdasági előnyöket élvezni, melyek az Alföld-fásítással együtt járnak. (*Palló Imre: Segítsünk az erdőmérnököknek!*)

Ezzel kapcsolatban legyen szabad kitérnem *Demkő* igen tisztelt képviselőtársam tegnapi felszólalására, aki méltán azt kérte, hogy a törvény terjesztessék ki a kárpátaljai területre is, miután az ottani nép ugyanúgy várja a földkérdés rendezését, mint az anyaország népe.

Tisztelt Ház! Azt hiszem, valamennyien egyeértünk *Demkő* képviselőtársunkkal abban a kérdésben, hogy a hűséges kárpátaljai testvéreinknek is meg kell adni mindazokat az életlehetőségeket, amelyek gazdasági megerősödésükhöz szükséges. Tekintettel azonban arra, hogy az ú. n. bécsi vonaltól északra eső területek főleg erdőgazdaságokból allanak és az ottani lakosság 80%-a ezekből az erdőgazdaságokból él, véleményem szerint ez a törvény nem alkalmas arra, hogy a kárpátaljai területre alkalmazzuk.

Köztudomású ugyanis, hogy okszerű erdőgazdaságot csak nagyobb, összefüggő erdőbirtokon lehet folytatni, azért az erdőt nem lehet 10—20 holdas parcellákra felosztani, amint azt a csehek csinálták és aminek az eredménye az lett, hogy a védőállománytól megfosztott talaj kezd annyira kopárosodni, hogy már legeltetésre sem alkalmas.

Bátor vagyok megjegyezni, hogy kétheti ottartózkodásom alatt meggyőződtem arról, hogy *Demkő* igen tisztelt képviselőtársam által említett problémák, valamint a Latorca r.-t. elleni panaszok, sajnos, fennállanak, teljesen osztom felfogását abban, hogy a Kárpátalján is rendezni kell ezt a kérdést, azonban a politikai szempontok teljes kikapcsolásával és az erdőgazdasági érdekek figyelembevételével nagy körültekintéssel szabad csak a kérdéshez hozzányúlni.

Befejezésül bátor vagyok még a földművelésügyi miniszter úr szíves figyelmét a magam részéről is felhívni arra, amit kevés kivétellel minden felszólaló hangoztat, hogy a végrehajtási uta-

sítás tegye lehetővé a törvény gyors és bürokráciamentes végrehajtását. (*Úgy van! Úgy van! a jobb- és baloldalon.*) Miután a bürokrácia nem egyéb, mint az egyéni felelősség elhárítása, (*Szöllősi Jenő: Igaz!*) a végrehajtásból közéletünknek ezt a rákfenéjét ki kell kapcsolni (*Helyeslés!*) és ezért a végrehajtó szerveket egyéni felelősség mellett minél szélesebb hatáskörrel kell felruházni, mert az egyéni felelősség érzése nemcsak nagyobb ambíciót fogja eltölteni a végrehajtó szerveket, hanem meg fogja azokat védeni mindenféle illetéktelen befolyástól is.

Ismerve a földművelésügyi miniszter úr ő excellenciájának a bizottsági értekezleteken elhangzott kijelentéseit és ebben a kérdésben nemcsak hangoztatott, hanem számtalanszor beigazolt hazafias és jobboldali felfogását, meg vagyok győződve arról, hogy a bizottsági gyűléseken és a parlamenti tárgyalásoknál elhangzott észszerű javaslatok figyelembevételével a törvényt úgy fogja végrehajtani, hogy a magyar föld a jövőben tényleg több családnak biztosítson jobb megélhetést és hogy ez a törvény egy nagy lépéssel vigye közelebb a megvalósuláshoz azt a szociális programot, melynek megvalósítását a kormány céljául kitűzte. A javaslatot elfogadom.“ (*Éljenzés és taps jobbfelől. A szónokot többen üdvözik.*)

HIBÁK A FÜRÉSZÜZEMBEN A FA GAZDASÁGOS KIHASZNÁLÁSÁNÁL.

Ma, amikor a nyersanyaggal való takarékoskodás nemzeti kötelesség, a rohamosan fogyó fakészletekre való tekintettel különös figyelmet érdemelnek azok a kívánalmak, amelyek a fűrésztelepek munkájával kapcsolatban fennállanak.

Általánosságban ki kell emelnünk, hogy a megfelelő hozzáértésen felül az újítások állandó szemmel tartása, a *gondosság* és a munkánál, valamint a szerszámok használatánál elérhető legnagyobb *pontosság* azok az alapok, amelyeken a teljesítmény fokozása felépülhet.

Elengedhetetlenül szükség van tehát *1/10 mm-es különbséget mérő műszerekre*, amelyek a fűrészlapok vastagságát, a terpesztés mértékét és a fűrészjáratok szélességét pontosan megadják és így tisztá képet szolgáltatnak a szakszerű elbíráláshoz.

1. A leggyakoribb hiba, hogy túlságosan vastag lapokkal és a kelletténél szélesebb terpesztéssel történik a fűrészelés, aminek nagyobb fűrészelési veszteség a következménye. Elsőrendű anyag és kellő karbantartás mellett a fűrészlapok tekintetében az alábbi méretek elegendők:

	A fűrészlap vastagsága:	A fogak hossza:	A fogak beosztása:	A terpesztés mértéke:
	m i l	l i m	é t e r	
20 cm-es keretjárat mellett	1.4	6—7	18	0.4
21—29 cm-es keret- járat mellett	1.6	7—8	18	0.4—0.5
30 cm-en felüli ker- járat mellett	1.8	9—10	22	0.5—0.6

Ezek a méretek az alsó határt jelzik, amelyek mellett csak akkor lesz a fűrész teljesítménye kitűnő, ha a keretjárat kifogástalan, az előtolás mértéke helyes, a fűrészlapok szerelése pontosan függőleges és derékszögű, a fogak alakja, a terjesztés és az élesítés is megfelelő.

Különösen kell ügyelni arra, hogy vékonymeretű rönkök fűrészeléséhez ne használjunk magasjáratú kereteket.

2. A rönkök szélezésének egyenesnek és takarékosnak kell lenni.

3. A széldezkákából ki kell venni annyi alárendeltebb minőségű választékot (ládadeszka, lécs stb.), amennyi csak lehetséges, hogy ezáltal csökkenjen a csak tüzelésre használható hulladék.

4. A rönköket mindig megfelelő magas ászokfákra kell rakásolni, hogy a talaj nedvessége bennük kárt ne tegyen, repedésektől és gombásodástól mentesek maradjanak.

5. A deszkák pontos vastagsági mérettel készítenődők, néhány tized mm-nyi eltérés felfelé idővel jelentős feleslegesen elpazarolt mennyiséget tesz ki.

6. A rönkök szétdarabolásánál a leggazdaságosabb kihozzatalra kell törekedni.

7. A szárítás az egész vonalon a lehető leggondosabb legyen, mert a vetemedések, repedések mind érzékeny veszteséget jelentenek.

8. Gőzüzemű fűrésztelepek csak akkor gazdaságosak, ha a hulladék és a fűrészpor teljesen fedezi a tüzelőanyag-szükségletet. Korszerűen vezetett üzemeknél ezekből $\frac{2}{3}$ — $\frac{3}{4}$ résznyi is elegendő a tüzeléshez.

ÁGTALAN SZERFA TERMELESE.

Szószerinti fordításban közöljük az „*Internationaler Holzmarkt*“ f. évi 43. számában megjelent híradást, amelynek „ebe“ jelet használó írója még a „Szenzációs svéd felfedezés“ alcímet adta.

„Svédországnak fában való gazdagsága nemzeti vagyonának lényeges alkotóeleme; az illetékes hivatalos körök és a tudományos kutató intézetek az erdők ápolására és további fejlesztésére nagy gondot fordítanak. Ez a munka nemrégiben ismét jelentős eredményt könyvelhetett el, mert sikerült tudományos vizsgálatok alapján az óriás nyárfák keletkezésének a titkát (?) leleplezni. További kísérletek, amelyek más lomb- és tűlevelű fák növekvésének a meggyorsítására irányulnak, hosszabb idő óta folyamatosan vannak.

Ezekhez a tudományos kutatásokhoz méltóan sorakoznak a szakemberek gyakorlati kísérletei. Így elsősorban *Georg Fahlén* kerületi erdőőrnek Junsele-ben, Északsvédország egy kis helyiségben végzett munkáját kell megemlíteni, amely rendkívüli eredménnyel járt. A nevezett 4 év óta foglalkozik saját szakállára a kísérletekkel, amelyeket az eddigiek alapján teljes sikerűeknek lehet tekinteni. Ezeket a kísérleteket úgy végezi, hogy a fiatal erdeifenyők zöld koronáját erősen megnyesi. Ezzel saját meglepetésére is gyakorlatilag ágtiszta szerfát nyer.

További kísérletianyag biztosítása céljából Adal környékén külön kísérleti területet létesítettek. Ez mintegy 1000 törzset ölel fel, amelyeknél elvégzik a fent jelzett korona-csonkítást. Az egyszerű és kevés fáradságot igénylő eljárásnak a felfedezője azt állítja, hogy a fiatal erdeifenyők könnyen elviselik zöld koronájuk 80–90%-os megcsonkítását anélkül, hogy ez magassági növekedést hátrányosan befolyásolná. Bizonyos esetekben azonban megállapítható volt a vastagsági növekedés csökkenése, de gyakorlati szempontból ezt is figyelmen kívül lehetett hagyni.

Az új eljárás folyományaképpen a ha-kinti fatömeg jelentékenyen emelkedik, mert elegyes állományokban a ritkítást az ágak lenyесése pótolja (?). *Fahlen* feltevése szerint módszere az erdőápolást új alapokra fogja helyezni. Megindultak a kísérletek nyírral és nyárral is.“

*

Célszerűnek tartanók, ha tudományos köreink részletesebben tájékozódának az említett kísérletekről, vagy legalábbis arról, milyen forrásból származnak az adatok.

Mert talán csak egyszerű felnyesésről van szó, amelynek a célszerűségét — különösen a fenyőknél — mindnyájan ismerjük. Egyébként azonban a korona-csonkítást, — ha ilyenről is van szó, (pl. lombfáknál) — mint az ágasodás ellenszerét igen nagy kétséggel kell fogadnunk.

ÚJ FALAT A RÓKA ET LAPJÁN.

Erdei rókakotoréknál az ismert szokásos zsákmány (baromfi, lúd, fácán, olykor vadréce és nyúl) hulladékán felül első esetben találtunk egy *pézsmapocokot* olyan területen, amelynek kb. 10 km²-es körzetében ezideig csupán egy példány pézsmapocok előfordulásáról volt tudomásunk. A tetemet teljes egészében hozta a róka fiai részére és érintetlen állapotban tartalékolta. Ezáltal a róka viszonylag hasznos gazdasági szerepét egy fokkal feljavította.

A pézsmapocok nemcsak halastavaknál, hanem vízlevezető árkainkban és a csatornáknban is egyre szaporodik, sőt lényegtelen vízereknél és pocsolyáknál is megfordul.

Gazdasági növényzet terén más kár, mint a partmenti kötővagy nemesfűz jelentéktelen megrágása — nem volt észlelhető, teljesen új megállapítás azonban a rákászással foglalkozó — bár egyszerű — szakemberek részéről, hogy mióta a pézsmapocok megjelent, *a rák az ismert helyekről eltűnt.*

Barthos Gyula, Nagykanizsa.

NÉMETORSZÁG HADAT ÜZENT A PÉZSMAPOCOKNAK.

Az a rengeteg kár, amelyet az Amerikából behozott rágesáló Európa-szerte okoz, Németországban különös súllyal esik latba a mai időkben, amikor a birodalomnak a nyersanyaggyártkodásánál a legtakarékosabban kell eljárnia és minden értékre gondosan ügyel.

Miután pedig most már ahhoz sem fér kétség, hogy a Közép-Európában tenyésztett pézsmapocok gereznája jóformán teljesen értéktelen, ninesen semmi elfogadható indoka a további kíméletnek.

A német kormány nemrégén kibocsátott rendelete értelmében tilos az egész birodalom területén a pézsmapocok tenyésztése, tartása, szállítása, behozatala, sőt átszállítása is. Ezenfelül pedig kötelességévé teszi a rendelet minden ingatlan tulajdonosának vagy bérlőjének a pocok pusztítását.

Ha valaki valahol pézsmapocokot lát, vagy jelenlétére következtet, *köteles azt azonnal az illetékes helyi rendőrhatalósággal közölni.* A kormány az irtás ellenőrzésének és felügyeletének kötelezettségét országonkint külön megbízható szakemberekre ruházta, akiknek munkájukról időről-időre jelentést kell tenniök. Ahol a rágesáló nagyobb mértékben elszaporodott, magánszemélyek is

kaphatnak a fogásra jogosító engedélyt, de munkájuk eredményéről szintén számot tartoznak adni.

Aki a tiltó rendelkezések ellen vét, vagy kötelességmulasztást követ el, súlyos pénzbüntetést fizet.

KÉRELEM VADÁSZTARSAINKHOZ!

Számolunk vele, hogy miként sok más hasonló kérelem, a mostani sem talál nagyobb visszhangra a magyar közöny szérűjén. De mert meggyőződésünk, hogy egy törekvő, lelkes, fiatal kartársunk *önzetlen fáradozását* támogatjuk, mégis megpróbálkozunk a segítséggel.

Szederjei Ákos m. kir. erdőmérnök-gy. hosszabb idő óta foglalkozik vadélettani kutatásokkal, amelyeknek szakszerű alapjait kétéves németországi gyakorlata alatt vetette meg.

Ismerjük, milyen szép és komoly tervei vannak, sőt az eddig összegyűjtött anyag alapján bizonyosra vesszük, hogy rövidesen hézagpótló szakmunkával gazdagítja vadászati irodalmunkat.

Az élettani kérdések helyes megítéléséhez azonban rengeteg adatra van szükség, mert általános érvényű következtetések csak széleskörű vizsgálódás eredményeiből vonhatók le.

Szederjei Ákos arra kéri tehát a magyar erdőbirtokos-osztály és erdőmérnöki kar tagjai közül azokat, akikben igaz-vadász-szív dobog, meg módjuk és alkalmuk van munkáját támogatni, vegyék szíves előjegyzésbe a következő kérelmét.

Vizsgálatai a hazai emlős vadfajok táplálkozási és fejlődési körülményeinek a pontos megállapítására törekszenek. Ezért arra kéri vadásztársait, küldjenek neki minden emlős vadból (a nyúl kivételével) minél több *alsó és felső állkapcsot* (megfelelően kifőzve) és közölgék vele a *vad nemének* feltüntetésével mellett azt is, hogy az egyes példányok elejtése *az ország mely részében, milyen összetételű és állapotú erdőben* történt és milyenek azon a helyen *a vad-táplálkozási és talajviszonyok*.

A postaköltségek megtérítését is szívesen vállalja.

Miután vadélettani kutatóintézetünk még a messze jövő zenéje és arról sincs tudomásunk, hogy valaki magánszorgalom-ból foglalkozna rendszeresen és tudományos alapon hasonló kérdésekkel, úgy érezzük, egy kicsit *a kari becsület dolga is*, hogy minden eszközzel támogassuk azt a magyar erdőmérnököt, aki éppen azon a téren kívánja bizonyítani a különleges tudását, amelyen már annyiszor kétségbe vonták az illetékességünket...!

Szederjei Ákos m. kir. erdőmérnök-gy. címe: *Alsószinevér*, Máramaros vm.

A rend kedvéért!

Nagyon kérjük t. olvasóinkat, szíveskedjenek a magyar erdőtisztítók tagjainak **név-, cím-, rang- és lakásváltozását** nekünk minden alkalommal bejelenteni, *hogy mindenkinek megad hassuk, ami őt megilleti.*

Az „Erdészeti Lapok“ esetleg elveszett példányainak a **pótlását** is csak akkor vállalhatjuk, ha t. tagtársaink és előfizetőink **cím- és lakásváltozásukat** velünk idejében közlik.

Kérjük azonban, hogy a **pótlás iránti igényüket** az illető füzet megjelenése után **két héten belül** szíveskedjenek bejelenteni, mert később nem áll módunkban a kért füzeteket díjtalanul megküldeni.

